

EHS eesti raskevehobuse kasvatajate haruseltsi üldkoosolek 14.03.2026

Järvamaa Rakendusliku Kolledži Särevere talli õppeklassis

PROTOKOLL

Koosoleku algus kell 12:15

Päevakord:

1. Kokkuvõtte ER haruseltsi tööst 2025 – üldandmed, plaanid ja täitmine.
2. Lühiülevaade meie töögruppide tegevusest – aretus, jõudluskontroll, hobutööd, üritused ja turundus.
3. ER haruseltsi tegevuskava 2026. aastaks.
4. Hobuste töökatsete tutvustus.
5. Jooksvad küsimused.

Osalejad: osales 13 EHS ER haruseltsi liiget (11 viibisid kohal, 2 volituse alusel), lisaks kaks külalist. Osalejate allkirjaleht on lisatud protokollile.

Ühehäälselt valiti koosolekut juhatama Anu Reigo, protokollijaks Carolyn Rodim.

Vahetult enne koosoleku algust vaadati koos üle JRK Särevere talli ER hobused hobused HESTIA 6365 ER ning tema 2024 aastal sündinud järglane KRATOS (isa KALLIS 2229 ER).

1. Kokkuvõtte ER haruseltsi tööst 2025 – üldandmed, plaanid ja täitmine

Haruseltsi juhataja Anu Reigo esitas ülevaate Eesti raskeveo tõugu hobuste tõuraamatu numbriliste näitajate ja haruseltsi tegevuste kohta aastal 2025.

EHSi liikmeskonda kuulus 2025.a lõpu seisuga 319 liiget (sh. 16 auliiget). Pikaajalistele ER haruseltsi liikmetele anti haruseltsi ettepanekul EHS auliikme staatus – 2025. aastast on auliikmed Enn Rand ja Krista Sepp.

ER kasvatajate haruseltsi liikmete arv 39 (seisuga 01.01.2026), pärast seda on avaldused esitanud ja EHS juhatuse poolt vastu võetud veel 3 uut liiget.

2025. aasta lõpul oli Eestis PRIA registri andmetel kokku 363 eesti raskeveo tõugu hobust, neist EHS poolt peetavas eesti raskeveo tõugu hobuste originaaltõuraamatus 342, sealhulgas 192 mära, 47 takku ja 103 ruuna.

Kolmeaastaseid ja vanemaid määrasid oli karjas 181. Kahe- kuni kuueaastaseid noorhobuseid on aretusaasta 2026 alguseks karjas kokku 66.

EHS eesti raskeveo tõugu hobuste tõuraamatusse kanti 9 mära 7 takku. Omanikku vahetas 18 hobust, neist 15 Eesti-siseselt. Paarituse registreeriti eesti raskeveo tõugu määradel 2024. aasta kohta 13, kasutusel oli 6 erinevat takku.

2025. aastal sündis Eestis kokku 13 ER tõugu varssa (neist 12 EHS tõuraamatus, 1 Soome ERVRY poolt peetavas paralleeltõuraamatus), kelle kõigi põlvnemine on nõuetekohaselt kinnitatud geneetilise ekspertiisiga. Suri 5 EHS tõuraamatusse kantud ER tõugu hobust.

Eesti raskevehobuste tõuraamatu tunnustatud sugutäkkude nimekirjas on algavaks aretusaastaks 17 takku, kes esindavad nelja tõu algaastatest säilinud ja kolme hiljem lisandunud takuliini. Kahe- kuni kuueaastaseid noorhobuseid oli aretusaasta 2026 alguseks karjas kokku 66 (EHS). Ettepanek keskenduda aastal 2026. hobustele, kes ei ole veel jõudluskatsetest osa

võtnud (on hindamata). Vajalik on aretusse kaasata rohkem hobuseid, kelle tõule sobiva kvaliteedi on kinnitanud tõukomisjon.

- Jõudluskatsetel osales 2025. aasta jooksul kokku 46 noorhobust.
- XXXI eesti raskeveohobuste päev Järvamaa Kutsehariduskeskuse Särevere tallis tõi kokku 13 ER hobust (6 tätku, 4 mära, 3 ruuna). Hobuste demonstratsiooniesinemised äratasid suurt huvi ja positiivset vastukaja nii pealtvaatajate kui ka osalejate poolt.

2. Lühikäva meie töögruppide tegevusest – aretus, jõudluskontroll, hobutööd, üritused ja turundus.

Aretus ja jõudluskontroll (Anu Reigo)

Tõule on oluline nii arvukuse suurenemine kui ka kvaliteedi säilitamine. Oleme jõudnud kahekuni kuueaastaste noorhobuste hulgas jõudluskontrolliga kaetuseni 61,3% - s.t. neil on olemas aretusväärtus. Kui hobune hinnatud ei ole, siis tal aretusväärtus puudub.

Piirkondlikud jõudluskatsed võiksid toimuda piirkondade kaupa.

Eelmisel aasta osales noorhobuste jõudluskontrollis 46 hobust, neist 25 mära, 15 tätku, 6 ruuna (sealhulgas üks 1-aastane ruun).

Eesmärk – võtta sugulisse kasutusse 10 uut tätku. Praegu on väga piiratud paaride valik, kellega saab kvaliteeti hoida ja edasi areneda. Tõu perspektiivis on oluline mitte suurendada planeeritava varsa inbriidingut võrreldes tema vanematega, aga ka võrreldes tõu inbriidingu taseme mediaanväärtusega.

Hobutööde koolitused (Vello Tamm)

Töögruppidest on muljetavaldavalt jõudsa sammuga alustanud hobutööde töögrupp Vello Tamme juhtimisel. 2025. aasta jooksul toimus huvilistele mitu eraldi töövõtete ja tööriistade tutvustamist ning seejärel kaks ühist õppepäeva juba künnivaol. 2026. aastaks on jätkuplaanid paigas ja eesmärgiks sügisel omavahel oskusi võrrelda hobukünnivõistlusel.

Turundus ja hobutegevuste reklaam (Marge Uueni)

ER haruseltsi TikTok konto – *ehseestiraskeveohobune*

Liina Lasn ja Marge Uueni on III töögrupi väga edukalt üles seadnud sotsiaalmeedias - 113 jälgija ja ligikaudu 35 000 vaatamisega konto jõuab laiema kaasaegse jälgijaskonnani.

Oluline on, et peab olema hobune, keda propageerida. Kuna tõug on arvukuselt väga väike, siis aretamise ja kvaliteedi säilimine on tõsine teema. Teadlikkuse suurendamine on võtmesõna – nt. artiklites tuleb kindlasti mainida hobuse tõug. Sihtgrupiks on inimesed, kes juba tegelevad hobustega, kuid ei ole seni tähelepanu pööranud hobuse tõulisele päritolule, oluline on leida ka uusi huvilisi.

Koos vaadati üle 2025. aretusaasta tööplan ja selle täitmine.

Hääletamine:

Ettepanek - Esitatud tegevusaruanne koosoleku poolt tunnistada kehtivaks.

Otsus - Esitatud aruanne 2025. aasta kohta on koosolekul viibijate poolt ühehäälselt vastu võetud.

3. ER haruseltsi tegevuskava 2026 aastaks

Tööplaan 2026

- 31.01 – EHS Talveseminar 2025
- 01.03 – ER metsatööpäev Tartumaal Kastre vallas Võrukülas
- 14.03 – ER üldkoosolek (Säreveres)
- 20.-22.03 – ER aretajate esindus külastab RA täkkude üleriiklikku ülevaatust Rootsis Grevagårdenis
- 11.04 – EHS üldkoosolek
- 14.04 – künnipäev: Vana-Liivimaa künniklubi ERiline hooaeg algab (pärandkultuur)
- 01.05 – Tori täkupäev (MeMu +EHS)
- märts kuni mai – ER kohalikud ülevaatused piirkondade kaupa (1. ringi algus märtsis, lõpetamine mais)
- 15.-31.05 – CHI Pärnu
- 27.06 – EHS sõidu- ja veokatsed ning rakendikatsed Toris
- 01.08 – XXXII ER päev Säreveres
- september-oktoober – ER kohalikud ülevaatused piirkondade kaupa (2. ring algab septembris, lõpeb oktoobriga)
- 05.09 – näitus Tõuloom 35
- 05.-06.09 – ER hobused osalevad künnivõistlusel Soomes
- 05.12 – EHS talveseminar 2026

Hääletamine:

Ettepanek – Tööplaan tunnistada kõikide osalejate poolt kehtivaks.

Otsus – Esitatud tööplaan on kõikide osalejate poolt ühehäälselt vastu võetud, erapooletuid ei ole.

4. Hobuste töökatsete tutvustus

Eelmisel aastal alustas ERiline klubi oma koolituste ja demonstratsioonüritustega, eesmärgiks näidata rahvale, milleks on eesti raskeveohobused eriti head – võtmesõnadeks vastupidavus, töötahe, tasakaalukas iseloom. Oluline on jõuda laiema publikuni.

ER hobused spordis praegu tagasihoidlikult esindatud – üks hobune osaleb koolisõiduvõistlustel, 2 rakendispordis (Ratsaneti andmed – 3 võistlevat ER hobust). Kui mistahes aladele tuua ER hobuseid rohkem, saaks korraldada oma ER arvestuse.

Hobuste tunnustamisel tulevad töö- ja rakendikatsete kõrval arvesse ka kõik protokollitud võistlustulemused.

Täkkude tunnustamine (Krista Sepp)

Juhatuse ja tõukomisjoni ühise otsusega (15.12.2025) anti ajutine tunnustus sugutäkuna kolmeks aastaks (2026-2028) kahele noorele eesti raskeveo tõugu tükule: Paradiis-Maavis

(sünd. 20.04.2022, aretaja ja omanik Andres Supp) ning Põhjako Nosferatu Nõges (sünd. 11.05.2023, aretaja Lasna talu, omanik Ramses Lasn).

Olles läbi vaadanud eesti raskeveo tõugu täkkude tunnustamisel arvesse võetava hobutegevuste nimekirja, täpsustas juhatus ja tõukomisjon oma otsusega selle rakendamist alates 2026. aastast järgmiselt: Praegu kehtib ER aretusprogramm, mille kohaselt „Otsus on “tunnustatud”, kui täkk on katsetatud üleriigilistel jõudluskatsetel rakendis 1 km sammu ja 1 km traavi distantsil või on täkul tulemused rakendisordis või töökatsetel. Täkul on täidetud põlvnemise nõuded ja täkk on hinnatud jõudluskatsetel kõrgema või esimese auhinnaga.“ Reaalselt on toimunud ER tõugu hobuste kasutusala laienemine ning selle kõrval püsib ka vajadus hinnata võimalikult varakult perspektiivsete aretushobuste iseloomuomadusi ja valmidust praktiliseks kasutuseks. Selle tõttu arvestame alates 2026. aastast tähenduses „täkul on tulemused rakendisordis või töökatsetel“ järgmist:

- 1) täkk on katsetatud üleriigilistel jõudluskatsetel rakendis 1 km sammu ja 1 km traavi distantsil; või
- 2) täkul on registreeritud tulemused rakendisordis, koolisõidus, takistussõidus, ratsaorienteerumises, hobuste tegevusraja (*equine agility*) või muu hobuspordiala võistlusel või täkk demonstreerib vastavaid oskusi tõu üleriigilisel ülevaatusel; või
- 3) täkul on registreeritud tulemused hobukünni, metsatöö või muudel hobutöövõistlustel või täkk demonstreerib vastavaid oskusi tõu üleriigilisel ülevaatusel; või
- 4) täkk demonstreerib tõu üleriigilisel ülevaatusel, et on täismahus omandanud järgmised algkoolituse oskused: seisab seotult, laseb end rahulikult katsuda ja mõõta; annab jalgu, hoiab tõstetud jalga; järgib inimese liikumissuunda kõrval käies ning täidab käsklusi „edasi“, „tagasi“, „samm“, „traav“, „seis“; laseb paigaldada rakmeid ja suulisi; seisab rakendatult paigal (piiratud alal) teistest hobustest ja inimestest häirimatult; kuuletub ja liigub ohjamisel koonuste vahel (nii edasi- tagasi kui ka pöörded); läbib vastavalt korraldusele takistusi liikumisel (nt kardin, kilega kaetud pind, veetakistus vms); veab rakendit, rege, vankrit, palki, rehvi vms määratud alal (sealjuures hobune ei alusta ilma märguandeta liikumist ega peatu ise).

Sama info kättesaadav: EHS ER juhatuse ja tõukomisjoni otsus 15.12.2025 (protokoll ja ülevaade <http://eestiraskevehobune.ee/2026/01/ulevaade-ehs-eesti-raskevehobuse-kasvatajate-haruseltsi-juhatuse-ja-toukomisjoni-koosolekust/>).

5. Jooksvad küsimused.

- Milline võiks olla EHS toetajaliikme statuut? Kas ta võiks olla ka täieõiguslik EHSi liige? – Kui toetajaliige on seotud kindla haruseltsiga, siis haruseltsi ettepanekul võib ta sel juhul olla ka EHS liige (kusjuures tal on siis täiendavaid kohustusi, aga sarnased õigused tegevliikmega).
- Noorliikmete kaasamine – mentorlusprogrammi kasutuselevõtt.
- Rakenditakse kerge käruga – aluseks vt Ülar Raudsepa koostatud rakendijuhend.

Koosoleku lõpp kell 15:00

Protokollija:	Carolyn Rodim	/allkirjastatud digitaalselt/
Koosoleku juhataja:	Anu Reigo	/allkirjastatud digitaalselt/